

De blokfluit

De Blokfluit: een martel instrument voor sommige, een teken van schoonheid en onschuld voor anderen. Iedereen weet iets over dit instrument: door (niet altijd goede) herinneringen uit basisschooltijden, of door de grote mode van het instrument in de jaren '60 en '70, toen Nederland over de hele wereld bekend was voor de kwaliteit van hun blokfluit spelers.

Lang niet iedereen is een fan van de blokfluit

Maar het instrument heeft een lang en glorieus verleden: toen vooral in de 16de eeuw blokfluiten in koren of "consorts" gespeeld werden, niet alleen aan de meeste koninklijke hoven in Europa maar ook door gemeentemuzikanten in de grote steden. Blokfluiten werden, zoals bijna alle instrumenten van dit tijdperk, in families gebouwd, van de kleinste ongeveer 20cm lang tot de grootste die meer dan 2 meter was. In deze tijd was muziek niet zoals nu, voor bepaalde

instrumenten bedoeld maar de componisten schreven meestal vocale stukken, die zelfs op allerlei families van instrumenten gespeeld konden worden, zoals families van viola da gamba's, luiten, schalmeien, trombonen en blokfluiten. Chansons, motetten, madrigalen etc. vormden het basis repertoire voor het instrument. Later werden ook instrumentale stukken door blokfluiten uitgevoerd.

Van de ongeveer 200 overgeblevene blokfluiten uit dit tijdperk wordt duidelijk dat blokfluiten in kwinten van elkaar gebouwd werden. Zo kan een typisch vierstemmig stuk van cantus, altus, tenor en bassus gespeeld worden met een sopraanblokfluit in g', twee tenorblokfluiten in c' en een bassetblokfluit in f. Hetzelfde stuk kan ook een kwint lager gespeeld worden met tenorblokfluit in c', twee bassetblokfluiten in f en een basblokfluit in Bes, of een kwint hoger met sopraninoblokfluit in d'', twee sopraanblokfluiten in g' en een tenorblokfluit in c'.

In de 16de eeuw bestond geen standaard toonhoogte, daarom werden historische blokfluiten in veel verschillende lengtes gebouwd en is het niet mogelijk van 'standaard maten' te

spreken. De individuele fluiten werden altijd als virtueel alt-in-g, tenor-in-c of bas-in-f maten gezien, afhankelijk van welke stem ze in het stuk speelden.

In de tweede helft van de 17de eeuw, is de blokfluitfamilie tot het ons bekende kwint-kwart systeem doorontwikkeld met de sopraanblokfluit in c", alt in f", tenor in c en bas in f, waarschijnlijk als gevolg van de muzikale verandering (einde van het modus systeem en de ontwikkeling van ons huidig grote/kleine terters systeem).

In Italië bestond de sopraanblokfluit als g instrument tot de 18de eeuw en in Frankrijk, Engeland en Duitsland evalueerde de altblokfluit in f tot solo instrument. Op grond van veranderingen in het muziekleven van de 18de eeuw bleef er echter maar een heel kleine plaats voor de blokfluit over, voordat zij rond 1770 bijna uitstierf. Tegenwoordig heeft de blokfluit niet alleen een plaats in de oude muziek (renaissance en barok), maar ook in de kleine maar internationale wereld van hedendaagse muziek.

Voor meer informatie over allerlei aspecten van blokfluiten zie: [The recorder home page](#) (in het Engels)